

Den usmykkede tale

i Hawthornes *The Scarlet Letter*

MARIE LUND

Hester Prynnes historie er gribende. Hendes skæbne bærer den lange fortælling *The Scarlet Letter*, som Nathaniel Hawthorne skrev i 1850. Hun er dømt af det puritanske Boston til at bære bogstavet A på sit bryst. Et flammende rødt A, der står for *adultery*, ægteskabsbrud eller hor.

The Scarlet Letter skulle oprindeligt indgå i en samling med flere fortællinger, men Hawthornes forlægger rådede ham til blot at lade den trykke i sammenhæng med den introducerende skitse *The Custom-House* - om Salems toldbod, hvor Hawthorne var ansat nogle år som inspektør indtil sin utidige afskedigelse. Udgivelsen blev en kæmpe skandale. Ikke så meget på grund af *The Scarlet Letter*, der trods sit kontroversielle emne fik ros for stilistisk perfektion. Det var den selvbiografiske *The Custom-House*, der vakte forargelse i Salem.

Skitsen skildrer i bedste realistiske tradition miljøet, den beretter om miljøet i og omkring toldboden, og om personer, der alle er tilpassede det lille samfund, der igen er tilpasset det store samfund. De er statsansatte, de er lade, åndeligt afstumpede, tilfredse. Fortælleren forklarer, at en „autobiografisk impuls“ driver ham til at skrive skitsen, og han betoner samtidig, at han i skrivende stund er på væsentlig afstand af sit tidligere miljø - han er „atter en litterær mand“ (p. 62).¹

The Custom-House vækker harme på grund af Hawthornes satiriske udleveringer af toldbodens ansatte, og som sådan skriver den sig ind i en ganske empirisk sammenhæng. Men en vigtigere grund til skitsens tilstedeværelse - og fortælleren gør meget ud af at begrunde dén - er, at han på toldbodens loft finder det røde A og nogle dokumenter, der angiveligt udgør den autentiske kerne i *The Scarlet Letter*. Den autobiografiske fortæller i *The Custom-*

House er derfor også fortæller i *The Scarlet Letter*, og ingen af de to fortællinger er opspind - fortælleren er såmænd blot „redaktør, eller meget lidt mere“ (p. 16) af den sandfærdige historie om det røde bogstav.

The Scarlet Letter indledes med, at Hester Prynne føres fra fængslet til byens stillads, som gentagne gange skal blive scene og omdrejningspunkt for handlingen i *The Scarlet Letter*. Hun har sin nyfødte datter Perle på armen, og skal stilles til skue for Bostons indbyggere, så de kan se det A, hun bærer på sit bryst. Som A er en del af ordet „adultery“, er tegnet synekdotisk forbundet med det ægteskabsbrud, det skal repræsentere. A'et symboliserer hor. Men nogle kvinder i mængden er skeptiske overfor den symboliske fortolkningspraksis; Hester har syet A'et på med et lidt vel kunstfærdigt guldbroderi, og egentlig ligner det nærmest et smykke.

Hester er i det hele taget en dygtig syerske. Det er med nål og tråd, at hun klarer sig i livet. Moralsk får hun især opbakning af Bostons unge præst, den fromme pastor Dimmesdale, der ofte med en karakteristisk gestus - han holder hånden over sit hjerte - står op og forsvare hende offentligt.

Det er den unge pastor, der betræder byens stillads anden gang. Det er nat og han er plaget af en sygdom, der synes at tære ham op indefra. Også denne gang tematiseres betydningen af bogstavet A. Den realistiske fortæller forklarer, at der viser sig en meteorisk tilsynekomst på himlen, men pastor Dimmesdale ser et lysende rødt A. Han fortolker det naturlige fænomen som en åbenbaring fra Gud. Han tolker allegorisk, men som J. Hillis Miller gør opmærksom på i *Hawthorne and History*,² er allegorien ikke vellykket. Billedet, der skal skabe den illuminerede forbindelse, bliver for påtrængende. Det kan ikke bære en abstrakt mening, men er samtidig for luftigt til at repræsentere. Derfor virker Dimmesdales allegoriske fortolkning postuleret, og fortælleren er da heller ikke sen til at tilskrive den hans mentale tilstand.

Desværre er der ingen bedring at spore hos Dimmesdale. Han bliver kun svagere, skyldbetyngt som han jo er, for det viser sig

lidt efter lidt, at han er mere end Perles åndelige far. Det lykkes Hester at arrangere en flugt for de tre, men inden skal Dimmesdale lige prædike ved en særlig prestigefyldt højtidelighed. Det udmatter den svage præst, som efter prædikenen bestiger stilladset sammen med Perle og Hester.

Som de tidligere gange, hvor stilladset betrædes, tematiseres også denne gang A'ets betydning, og også denne gang er der mere end ét forslag. Den gentagelsesstruktur, der aftegner sig, starter med en symbolsk tegnoplættelse; A'et symboliserer synden, da Hester står der med Perle på armen. Næste gang er Dimmesdales fortolkning allegorisk - han ser et lys på himlen og indlæser deri en betydning. Den sidste scene gentager disse to tidligere fortolkningsmåder.

Den allegoriske nattehimmel er skiftet ud med dagslys. Med Perle og Hester ved sin side taler Dimmesdale til mængden. Præsten taler om synd, om et brændemærke, der i modsætning til Hesters A ikke er kendt af offentligheden:

Han beder jer betragte Hesters flammende bogstav endnu en gang. Han siger jer, at med al dets mystiske rædsel, er det blot en skygge af, hvad han bærer på sit eget bryst, og selv det, hans eget røde brændemærke, er kun en skygge af det, der svider hans sjæls inderste. Er der nogen her, som betvivler Guds dom over en synder? Så se. Se her et frygteligt vidnesbyrd! (p. 306)

Og så blotter præsten sit bryst og dør. Fortælleren gør nøje rede for interpretationen af dødsscenen. Hans kilder er skriftlige såvel som øjenvidneberetninger. Folket er delt i to. Den ene lejr hævder, at de rent faktisk så et rødt bogstav printet i præstens kød. Og med tegnet er meningen givet - det er et bevis for hans synd med Hester Prynne. Den anden lejr benægter, at der skulle være noget tegn på Dimmesdales bryst. De afviser samtidig enhver sammenhæng mellem hans bekendelse og Hesters synd. Dimmesdales sidste ord skal udelukkende forstås allegorisk - de er en lignelse om, at selv det mest pletfri menneske er en synder overfor Gud.

De to fortolkninger, henholdsvis den symbolske og den allegoriske, er modstridende, uforenelige - og hver for sig utilstrækkelige. Fortælleren kalder den allegoriske fortolkning „et udslag af urokkelig tro“, der står i stærk kontrast til beviser „klare som dagslysets stråler på det røde bogstav“ på, at præsten er en løgnagtig synder (p. 311).

Men er beviserne så klare? Vi har kun Dimmesdales ord - og selv om han taler om synd ved sin egen død, er det en tale, folket har hørt hundrede gange før. Bekendelsen er en gentagelse af mange forudgående prædikener:

Mere end een gang, nej, mere end hundrede gange - havde han faktisk talt. Men hvorledes? Han havde fortalt sine tilhørere, at han var fuldstændig nedrig, det skammeligste af det skammelige, en vederstyggelighed, den værste synder, syndig udover al forestilling, og at det eneste under var, at de ikke så hans nederdrægtige krop visne for deres øjne i den Almægtiges vredesflammer. Fandtes der mindre snykket tale end denne? (p. 174)

Alle de gange har reaktionen været klar; folk forstår hans ord figurativt og beundrer ham endnu mere for hans strenge dydighed. Når han nu taler i samme tone, kender han receptionen. Det er åbenbart, Dimmesdale siger sandheden. Det er samtidig muligt, at hans ord er figurative. Betydningen ligger derimellem, i modsætningen mellem de to uforenelige forståelser. I sandheden siges der endnu en løgn. Og omvendt.

Beviset ligger ikke i det enkelte tegn eller gestus, men danner sin insinuerende mening i gentagelsen. Når Dimmesdale holder sin hånd på hjertet, er det en gentagelse af Hesters A. I den formodning - og der kan aldrig være grund i en gentagelse - ligger en antydning, et spor af mening. Gentagelsen genererer nemlig en anelse om lighed baseret på forskellen mellem Hesters A og præstens hånd.

Repetitionen i *The Scarlet Letter* lukker ikke om sig selv, men viderefører nogle temaer fra den forudgående skitse *The Custom-House*. Både Hester og skitsens autobiografiske fortæller er udsat

for offentlighedens fordømmelse. Hester kan med sin brodérkunst forvandle skampletten til et smykke. Den autobiografiske fortæller bruger sin fortællekunst til at pynte lidt på den kedelige affære omkring sin afskedigelse. Men endnu en gentagelse gør sig gældende, efterlods, i receptionen. Her er det nemlig Hawthorne som forfatter til skitsen, der står for skud. Han skriver i *The Custom-House*:

Vi kan tale om de forhold, der er omkring os, og endda om os selv, og dog bevare det inderste Jeg bag dets slør. I dette omfang og indenfor disse grænser mener jeg, at en forfatter kan være autobiografisk uden at krænke hverken læserens eller egne rettigheder (p. 16).

Denne metatekstlige refleksion forhindrer imidlertid ikke, at toldbodsofficererne læser anderledes. De har svært ved at få øje på sløret, der adskiller fiktion fra virkelighed. Hele fortolkningsproblematikken aktiveres endnu en gang, og når det er Hawthorne selv, der står på stilladset, inddrages hans ord i samme fortolkningskværn som tidligere. De rammer deres referent som portræt af et miljø, og insisterer samtidig på at være parabel for noget andet - er *The Custom-House* da ikke et mere generelt billede på kunstnerens strenge vilkår i et uforstående og rigtigt samfund?³

Autobiografien kan imidlertid også læses som en tekst, der indgår i en sammenhæng med de tekster, den påberåber sig autoritet over - *The Custom-House*, der vil være tegn for verden og *The Scarlet Letter*, der vil være verden for tegn. *The Scarlet Letter* er enigmatisk og allegorisk. Den er ekstremt skriftbevidst. Den bevæger sig i et mellemområde, der er halvt realistisk og halvt fantasi - et univers, der placerer den indenfor den romantiske litteraturtradition. *The Custom-House* er derimod samtidig og realistisk. Den vil repræsentere, begrunde. Men netop fortællerens fund af det røde A på toldbodens loft, selve begrundelsen for skitsens tilstedeværelse, opløser dens grundlag. Historien om det røde A fremstår ikke autentificeret, den indskrives derimod *The Custom-House* i et metafiktivt spil.

Og det er i denne bevægelse, at det autobiografiske aspekt falder ind. Det selvbiografiske tegner sig ingenlunde for pålidelighed eller oprindelse. Lige så lidt som skitsen øger sandhedsværdien af Hester Prynnes historie, gør autobiografisten sin egen beretning autentisk. Den står som en del af en fiktiv sammenhæng i en uendelig gentagelse. Hver gang han taler, er det som et ekko af noget tidligere i historien, noget senere i fortællingen, noget andet. Den usmykkede tale kan ligesom Dimmesdales ikke fastholdes, men gemmer, som autobiografistens tale bør, bestandigt det inderste Jeg bag dets slør.

¹ Alle citater er oversat fra Nathaniel Hawthorne: *The Scarlet Letter* fra Wordsworth Editions Limited, 1992.

² J. Hillis Miller: *Hawthorne and History. Defacing it*. Cambridge 1991.

³ Det mener i al fald Nina Baym: *The Scarlet Letter: A reading*. Twayne Publishers, Boston 1986.